

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) โดยใช้รูปแบบการวิจัยที่มีการทดลองก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) ซึ่งพอจะสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านดอนลำตวน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชุมพวง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

5.2 สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป
2. จริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านดอนลำตวน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชุมพวง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 ซึ่งมีจำนวนนักเรียนในชั้นทั้งหมด 15 คน

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการสอน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 4 วงจร จำนวน 26 แผนการสอน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ

3. แบบประเมินจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
4. แบบสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน
5. แบบบันทึกการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ประจำวันของนักเรียน
6. กรอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์นักเรียน
7. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังการเรียน

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ขออนุญาตสถานศึกษาทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยออกหนังสือขออนุญาตหน่วยงานที่สถานศึกษาสังกัด และผู้บริหารของสถานศึกษาที่ทำการวิจัย
2. ชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนที่ทำการวิจัย และผู้ช่วยวิจัย

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ทดสอบนักเรียนก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ก่อนดำเนินการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง
5. ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการพัฒนา โดยผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และครูผู้สอนนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา ทำการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนทั้ง 4 วงจร คือ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และความมีระเบียบวินัย
6. ดำเนินการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น มีการปรับปรุงระหว่างดำเนินการเป็นระยะ ๆ โดยอาศัยข้อมูลจากการสะท้อนผลการปฏิบัติที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันสนทนา อภิปราย สรุป และวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน การสนทนา สัมภาษณ์ การบันทึกผลการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นหลังการเรียนของนักเรียน
7. ทำการทดสอบนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการพัฒนา
8. ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ หลังดำเนินการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
9. ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังการพัฒนา โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการประเมินตามแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนชุดเดียวกับที่ใช้ประเมินก่อนการพัฒนา

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งได้จากเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินจริยธรรมความมีวินัย ในตนเองของนักเรียน และแบบสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกเสนอตามข้อมูลที่ได้ ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากการทดสอบ และหาค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนจากการทดสอบ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการพัฒนา กับหลังการพัฒนา โดยการทดสอบทางสถิติด้วย The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

2) คะแนนการประเมินจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประเมิน วิเคราะห์โดยนำผลการประเมินมาหาค่าเฉลี่ยในแต่ละพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนแต่ละคน แยกเป็นการประเมินก่อนการพัฒนากับหลังการพัฒนา และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลการประเมินก่อนการพัฒนา กับการประเมินหลังการพัฒนา โดยการทดสอบทางสถิติด้วย The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

3) ความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนจากแบบสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน วิเคราะห์โดย หาผลรวมของความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งชั้น ตามช่วงเวลาที่เกิด แยกเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก่อนการพัฒนากับหลังการพัฒนาและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียนก่อนการพัฒนา กับหลังการพัฒนา โดยการทดสอบทางสถิติด้วย The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

ข. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จากเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบบันทึกการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ประจำวันของนักเรียน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังการเรียน และการอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์นักเรียน ร่วมกับข้อมูลจากการนำแผนการสอนไปใช้ในห้องเรียนจริง วิเคราะห์โดยการบรรยายเป็นความเรียงเกี่ยวกับวิธีการและผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายแผนการสอน ส่วนข้อมูลจากการสังเกตการสอนโดยผู้ช่วยวิจัย การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์นักเรียน การบันทึกการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ประจำวันของนักเรียนของนักเรียน และการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังการเรียน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อประเมินสภาพการณที่เกิดขึ้นถึงความดี ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

หรือปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพิจารณา ทาวิธีแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป โดยสรุปไว้ท้ายผลการใช้แผนการสอนในแต่ละวงจรของการวิจัย ทั้ง 4 วงจรการวิจัย

5.4 สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองสรุปผลการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนร้อยละ 80 ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งชั้นคิดเป็นร้อยละ 85 และผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการพัฒนา สูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. จริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยในตนเองก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยข้อ 2

3. การเปรียบเทียบความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ในห้องเรียน พบว่าความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ลดลงต่ำกว่าความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

5.5 อภิปรายผล

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่านักเรียนในชั้นร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบเกินร้อยละ 80 และผลจากการทดสอบทางสถิติที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์นั้นเป็นวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความเข้าใจในเนื้อหาของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์ (2534) ที่พบว่านอกเหนือจากความเชื่อมั่นและความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยแล้ว นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วยงานวิจัยของ สมบัติ เอี่ยมพานิชกุล (2536) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของ

วรรณิ กรวยสวัสดิ์ (2537) พบว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบุญลือ เพ็ชรตอน (2537) ได้ทำการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยที่ใช้การสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากการเปรียบเทียบที่แสดงให้เห็นว่าจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยในตนเองก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณิ ลิ้มปวัฒนา (2533) ที่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าหลังจากสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทัศนคติจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลัดดาวรรณ ฅ ระนอง (2525) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าหลังการใช้กิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลัดดา ศิลาโนยและคณะ (2533) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจริยธรรมความมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางจริยธรรมความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นงานวิจัยของ อัจฉรา จตุรนิษฐ (2523) พบว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทำให้ทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน และหลังจากการทดลองผ่านไป 1 เดือน ทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนยังไม่เปลี่ยนแปลง ลาวัณย์ มหาทุมรัตน์ (2524) ทำการศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์ (2534) พบว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองต่างจากนักเรียนที่เรียน โดยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นต้น

3. ผลการเปรียบเทียบความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ในห้องเรียน หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ลดต่ำกว่าความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก่อนการพัฒนา แสดงให้เห็นว่าหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนมีจริยธรรมความมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น จึงสามารถปฏิบัติตามข้อตกลง มีความพยายามและตั้งใจในการควบคุมตนเอง ไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียน ทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียนของนักเรียนลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณิ กรวยสวัสดิ์ (2537) ที่พบว่าหลังการทดลองนักเรียนที่เรียน โดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามปกติมีค่าเฉลี่ยของ

คะแนนผลการสังเกตจากแบบสังเกตพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาทางวินัยในตนเองลดลง โดยค่าเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ลดลงค่อนข้างมาก ส่วนนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติลดลงเล็กน้อย งานวิจัยของวิลาวลัย จตุรธำรง (2532) ที่พบว่า ภายหลังการใช้กิจกรรมกลุ่มแล้ว นักเรียนรู้จักเข้าใจตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และประสบการณ์ที่ได้รับจากกลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้และช่วยในการพัฒนาตนเองและลดคล้อยกับ Zimbardo (1970) (อ้างถึงในชุดักดิ์ แสนปัญญา, 2534) ที่กล่าวว่า กลุ่มเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านทัศนคติ และพฤติกรรม และ Gartner, A. (อ้างถึงในทัศนีย์ วิเศษแก้ว, 2533) ที่พบว่า การให้นักเรียนสอนกันเองเพื่อช่วยกันทำงาน นักเรียนจะมีบทบาทเป็นผู้นำและผู้ตามทำให้สถานการณ์การอยู่ร่วมกันดีขึ้น เพราะผู้เรียนได้ช่วยกันแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนได้

5.6 ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ดังผลการวิจัยที่ได้เสนอไปแล้วนั้น เพื่อประโยชน์ต่อผู้ที่ทำการศึกษา หรือมีความสนใจที่จะนำขั้นตอน และวิธีการนี้ไปใช้ ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

5.6.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง หรือพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนนั้น ต้องดำเนินการเป็นวงจรโดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนหลาย ๆ ครั้ง ทั้งการให้ความรู้และให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งมีการติดตามการปฏิบัติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในวงจรหนึ่ง ๆ ไม่ควรน้อยกว่า 6 ครั้ง เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และคุ้นเคยกับการฝึกปฏิบัติ เพราะจากการทดลองนักเรียนจะปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ไม่ครบ ในแผนการสอนแรก ๆ ของวงจรแต่จะค่อย ๆ พัฒนาดำเนินเรื่อย ๆ ในแผนการสอนต่อ ๆ มา

2. ขั้นตอนในการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองหรือพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนในแต่ละวงจร ต้องเริ่มจากการให้นักเรียนได้รับความรู้ หรือความคิดรวบยอด (Concept) เกี่ยวกับจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก่อนเพื่อนำไปสู่การคิดพิจารณาและตัดสินใจปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยตัวของนักเรียนเอง

3. ต้องกำหนดพฤติกรรมย่อยหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของจริยธรรมความมีวินัยในตนเองให้ชัดเจน ไม่มากหรือน้อยเกินไป เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ และสามารถติดต่อดำเนินการคำแนะนำแก้ไข ในกรณีที่ยังปฏิบัติไม่ได้

4. จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และข้อคิดที่จะนำไปประยุกต์

ใช้ในการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของตนเองและกลุ่มอย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนปฏิบัติได้ง่าย และเกิดความสุขสนาน รวมทั้งสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการเรียนง่ายขึ้น

5. การสะท้อนผลการทำงานกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มทั้งในส่วนที่ดีและในส่วนที่ต้องแก้ไข เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเพื่อให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลการทำงานกลุ่มและการปฏิบัติตัวของสมาชิกกลุ่ม อันจะเป็นประโยชน์ในการนำมาพิจารณาว่าการทำงานหรือการปฏิบัติตัวของนักเรียนนั้น มีความเหมาะสมหรือมีข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง โดยในระยะแรก ๆ ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์และสะท้อนผลให้กับนักเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างร่วมกับการฝึกให้นักเรียนเป็นผู้สังเกตการณ์ และสะท้อนผลการทำงานกลุ่มด้วย ซึ่งจะช่วยฝึกการกล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็นให้กับนักเรียน ถึงแม้ในช่วงแรกนักเรียนจะสังเกตและสะท้อนผลการทำงานกลุ่มได้ไม่มาก แต่นักเรียนจะค่อย ๆ พัฒนาดีขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีประสบการณ์และมีความเข้าใจมากขึ้น

6. การให้นักเรียนอภิปรายกลุ่มในระยะแรก ๆ นักเรียนจะอภิปรายได้ไม่กว้างขวางหรือลึกตามที่ต้องการมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของชูศักดิ์ แสนปัญญา (2534) ที่พบว่ากิจกรรมกลุ่มที่นักเรียนทำได้ไม่ค่อยดี คือ กิจกรรมอภิปราย นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นแต่อภิปรายยังไม่กว้างไกลเท่าที่ควร ดังนั้นควรใช้วิธีกำหนดหัวข้ออภิปรายเป็นหัวข้อคำถามย่อยที่ชัดเจนง่ายต่อการอภิปราย และในช่วงแรก ๆ ผู้สอนควรเป็นผู้นำในการอภิปราย เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างและเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้การให้นักเรียนอภิปรายกลุ่ม ผู้สอนต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดและให้คำแนะนำทันทีที่นักเรียนต้องการคำแนะนำ

7. การทำกิจกรรมกลุ่มต้องให้นักเรียนเปลี่ยนกลุ่มทุกวงจร เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน ดังเช่นงานวิจัยของ ทศนีย์ วิเศษแก้ว (2533) ที่พบว่า การให้นักเรียนทำงานและแก้ปัญหา ร่วมกันนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากผู้อื่นและเรียนรู้ได้เร็ว ดังนั้นการให้นักเรียนได้เปลี่ยนกลุ่ม ทุกวงจรการพัฒนาจะทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินงานร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ มากขึ้นด้วย และการแบ่งกลุ่มนักเรียนนั้นให้ใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ไม่ให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มเฉพาะเพื่อนที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ หรือเข้ากลุ่มเฉพาะเพื่อนที่เรียนเก่ง

8. กิจกรรมการสอนที่นักเรียนให้ความสนใจ และได้รับความสุขสนานในการเรียนมาก คือ เกมและการแข่งขันการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้งควรมีกิจกรรมเหล่านี้ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยเลือกเกมหรือกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติได้ง่าย มีการแข่งขันเป็นกลุ่ม หรือมีการทำกิจกรรมแบบผลัดเปลี่ยนให้สมาชิกกลุ่มแข่งขันเป็นกลุ่ม หรือมีการทำกิจกรรมแบบผลัดเปลี่ยนให้สมาชิกกลุ่มแข่งกันทำ

ทีละคน และเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้และข้อคิดที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติต่อไป ส่วนบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาในการฝึก และต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของนักเรียน ซึ่งอาจจะเหมาะสมกับเด็กบางกลุ่มที่มีความสามารถและกล้าแสดงออก แต่ในการวิจัยครั้งนี้บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ยากและต้องใช้เวลาาน

9. ครูผู้สอนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ให้คำแนะนำและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ เพราะการปรับปรุงการปฏิบัติของตนเองเป็นการฝึกนิสัยใหม่ ๆ ที่ต้องใช้ความพยายาม ดังนั้นกำลังใจ ความไว้วางใจ และความสนิทสนมกับครูผู้สอนจะเป็นแรงผลักดันอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการปรับปรุงการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน นอกจากนี้ควรให้การเสริมแรงอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้ที่สามารถปรับปรุงแก้ไขตนเองและปฏิบัติตามข้อตกลงได้ดี ซึ่งอาจเสริมแรงด้วยการชมเชยยกย่องให้นักเรียนในชั้นรับทราบ หรือของรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเป็นการให้กำลังใจและเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติให้กับนักเรียน

10. บรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเป็นไปแบบสบาย ๆ ไม่ยุ่งยาก ไม่สร้างความกังวลหรือความกดดันให้นักเรียน เพราะการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนควรเกิดมาจากจิตสำนึก และความตั้งใจจริงที่จะแก้ไข ไม่ใช่จากการบังคับหรือลงโทษ

11. การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองหรือพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ควรจัดเป็นเอกเทศในเวลาที่เหมาะสม คือจัดกิจกรรมให้โดยตรงจนนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการทำงานกลุ่มดีแล้วจึงนำไปใช้ หรือเป็นข้อปฏิบัติในการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ จะช่วยให้นักเรียนปฏิบัติด้วยความเข้าใจ และได้ผลดีกว่าเพราะกิจกรรมกลุ่มมีขั้นตอนที่ละเอียดอ่อนที่ต้องใช้เวลาในการฝึกและการทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง

12. ครูที่จะจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียน หรือจะใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาการเรียนรู้ หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งงานวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนอันจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนต่อไป

5.6.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยในครั้งต่อ ๆ ไป

1. ควรทำการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาอื่น ๆ ของนักเรียน ร่วมกับการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อศึกษาถึงผลของการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองจะมีผลต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ ของนักเรียนหรือไม่

2. ควรศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมจิตวิทยาของนักเรียน ร่วมกับการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์